

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prunumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretulu pentru Ostrunguri'a: pre anu
8 fi. pre 1/2 de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre 1/2 de anu 5 fi.
pre unu triloniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte siodieniele si banii de prunumeratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacese timbrale.

RISU si PLANSU.

Amu risu! . . . Bus'a-mi agitata
D'acelu risu silitu,
Imi respunse de indata
C'unu sarcasmu cumplitu:

„Rídi! candu vedi, cà se ridica
Ómenii pigmei,
Si pe dinsii, fore frica,
Se facu Domnediei!

„Rídi! cà-ci rísulu intaresce
A luptá mereu,
Contr'a celui ce 'njosesce
Pe semenulu seu!! . . .“

* * *
Am plansu! . . . Lacrimele mele
Pieptulu mi-lu stropi,
Si, vai! . . . vibrarile sele
Astu-feliu imi siopti:

„Plangi! candu omulu se scobóra
Pr'in abrutisári,
Pan' la fapte ce 'ofióra,
Pan' la degradári! . . .“

„Plangi! cà-ci plansulu singuru spéla,
Sterge d'in vederi,
Imaginea cea fatala
A astoru doreri!“

* * *
De rídi, te supui orbesce;
De plangi, esci constransu! . . .
Omulu dér', pe càtu traiesce,
Este risu' si plansu! . . .

Gur'a Satului in diet'a Ungariei.

— Siedintiele d'in lunile lui Florariu si Cerisariu. —
VII.

Credu si seiu, cà se voru aflá unii si intre voiú,
inbiti cetitori si dragi cetitória, cari voru fi necesiti
pre mine, pentru cà de unu tempu nu v'amu mai
comunicatu câte ce-va si despre cele ce se petre-cu
in dívanulu de la Pute-a-pesté. Si póte cà dóra
acei'a voru fi avendu totu dreptulu.

Da, cà-ci déca si eu *así fi ca si dinsti* — ceti-
toriu, ér' nu reportoru, — póte si eu m'así superá
câte-odata, si así díce:

„Drace prinde iepuri cu G. S., óre ce face, pe
unde cotorosesce éra, de nu ne mai serie ce-va de
la diet'a únguresca? mai alesu acuma, candu asié
stau trebile de minunatu, încátu nu peste multu nu
va mai poté serie despre ea nemicu, chiaru déca
va si voi“. . . . — a-poi: si eu *l'así dascalá* d'in
candu in candu, cà *cum si ce sa scrie s. c. l. fore de ai dá
necum succursulu spiritualu, dér' neci celu materialu*
— firesce éra *ca multi*. . . .

Asié déra, déca si eu así fi ca multi, así face
si eu altu-cum, inse fiindu-cà nu potu fi ca toti,
facu ce potu, fore ca sa me superu reu.

Ei, dér' nu aceste m'au impededatu a nu vi reportá
despre decursulu siedintieloru dietali, nu, vi spúnu
pre barb'a mea, cà nu, ei altu-ce-va, si-a-nume depu-
tatii romani.

Asié e, ei sunt caus'a, cà nu v'amu potutu
scrie; pentru-cà a trebuitu eu sa umblu dupa dinstii
si sa-i aducu pre rondu la diet'a. — A-poi pana
mergeamu dupa unulu, celalaltu o luá pe petioru, si
asié tóta trud'a mi fu in daru, — nu-i potui aduná
de feliu; deci pentru acést'a m'am cam intardiatu.
De aici vi poteti esplicá si caus'a, pentru ce depu-
tati rom. nu mai tienura svatu de atât'a tempu. . . .

Altu-cum voi sciti bine, că adi nepasarea e la ordinea dîlei pretutinde

Dér' ca totuși să vi aretu, că eu nu am lip-situ neci dela diet'a unгурésca, éta vi presintu reportulu meu :

In Siedintiele aste mai recente — adeca cele de câte-va septemani pana adi, — se desbatura și resbatura mai multe proiecte de legi grandioase și a nume: pro. de lege pentru sugrumarea avocailoru, mai alesu deca aceia voru fi romani; majorenisarea femeiloru (ah! și brrr!), frigurile lui Ondrasiu s. a.

Dér să mergemu pre rondu.

In fia-care di la 11 ore se deschidu usile die-tei și pana cătra o ora sosescu: presiedintele și vr'unu notariu, ma une-ori retacescesce și câte unu ministru. — Acesti'a a-poi pana cătra două ore se totu cërta și se anumeră unii pre altii, ca secuii d'in poveste, pana in fine se constatédia, că nu sunt atătia, căti ar potè aduce unu conclusu ore-care, deci atunci siedinti'a se incuia.

Alt'a di totu asié și numai abiè la a trei'a pat-r'a siedintia vine rondulu căte la vr'unu hătui.

De esemplu:

Presiedintele Pert'i a Belu (sornorosu și cascandu și-abiè rostindu pre rondu) O o n n o o r r a a t t a a c a a a s s s a a a! (batendu-se pe gura și scilpindu d'in ochi.) Am uitatu chiei'a a casa, dér' pentru acea dechiaru siedinti'a de adi de des-chisa. (Aplause, helyes, damele de pe galeria se in-armédia cu ochilari.)

Todorelu a lui P. Au-Leru ministru de drep-tate-unguresca: Cinstita casa! Eu-su omu micu de statura, dér' am multa glagóre in gavalia, pentru că am fostu o data și profesoru; pr'in urmare am o grozava esperintia, și numai eu singuru sciu, ce este chiamarea unui avocat; pentru ácea, — dér' mai alesu, vediendu, că multi d'entre romani de unu tempu se dau pe carier'a avocatale, și că ai nosti căti și cum i-amu avutu, pre toti i-am provediutu deja cu diplóme de avocat (helyes, applause) — pentru acea, diu, am facutu unu nou proiectu de lege pentru advocati, și. (haljuk, applause, éljen) Proiec. este scurtu (haljuk): „Advocatii — mai ver-tosu deca acei'a voru fi, séu voru cutediá a se dá de romani — voru fi constrinsi, sub greumentu de asi perde diplómele, ca in venitoriu să tiena și să lucre numai pentru și in interesulu guvernului actuale. Ungurii de și nu voru documentá, că au absoloitu drep-turile și de acuma voru potè priimi diplóme, fore ca să fia constrinsi a face esamene; dér' deca totusi, propter formam, cine-va d'entre unguri ar voi să faca și esamene, să-li se permita ca alti d. e. unu avocat bunu deja, să faca esamene pentru dinsi“ (helyes éljen, applause frenetice), — proj. se priimesce fore neci o modificare.

A-poi:

Presied. La ordinea silei ar fi proj. de lege relativu la maturisarea, adeca majorenisarea femeiloru.

Todorelu a lui P. Au Leru min. de drep. ung.: Cinstita casa: Eu sum cam caruntu și cam papis-tasi de celu ruginitu, cu tóte aceste de femeile fru-móse nu m'am feritu neci odata, pentru acea déra, și ca o recompensa ore-si-care pentru órele fericite...

(éljen, applause) am facutu urmatoriulu pro. de lege: „Fetele, care voru fi frumóse, de locu ce voru fi in stare — și voru sci — chochetá, să póta fi majore-ne (éljen, helyes. applause ne mai pomenite, damele d'in galeria tramitu „puserle“ oratorelui, a-poi lu-napadescu cu cununi de flori și feliu de feliu de suveniri; deputatii teneri fugu pe galeria, bucuria generala, imbratiosiári și sarutári in tóte partile) proiectulu se priimesce fore neci o schimbare.

In fine:

C. Tis'a: De la inceputu și pana va fi lumea totu numai și numai unгурésca casa! (helyes, ugy van haljuk.) Venindu la Inalt'a mea cunoscintia, că M. S. Regele nostru, a cutezatu a denumi pentru nemti unu ministru de resbélu, fore de scirea mea și a lui Ondrasí, me grabescu a interpelá pre min. presie-dinte Furci-Biteu:

1. Avutu-a min. pres. cunoscintia, inca anii trecuti, candu avu malheurulu cu coconiti'a (mirare in drépt'a, applause in stang'a, haljuk, sgomotulu abiè se liniscesce) despre schimbarea intemplantu la Beciu?

2. Și deca dá, pentru ce nu mi-a spusu mie nemica? (helyes, ugy van) deci

3. Póte elu, ca min. pres. unгурescu, să per-mita In. Rege, să denumésca pentru nemti unu ném-tiu și nu unu unгурu? (helyes, éljen, applause frenetice.)

Furci-Biteu: Onor. casa! Me rogu eu asi res-punde, inse mai intaiu trebuie să intrebú pre stapanulu meu, pre c. Ondrasíu, să-mi telegrafedie, că ce să respundu, deci pana atunci ve rogu cugetati, că am capetatu sghirciuri in fóle și acum a trebuitu să me ducu a casa (F. B. tiendu-se de fóle fuge a fore, deputatii striga: bravo, helyes, éljen, applause prelungite).

Cu aceste siedinti'a, — in care fusei mai pre urma — se incuia.

Despre cele ce au urmatu, de-oiu trai, și me veti ajutá — voru urmá.

Gur'a Satului.

C o r e s p u n d i n t i e .

Scrisorile lui Pacal'a cătra Gur'a Satului.

— Cinstite stapané!

Audindu și cetindu, că tiér'a unгурésca, dér' mai alesu domnii de la potere, au ajunsu deja intr'o déga fórté rea, dóra mai rea și decétu Asocia. aradána; și că neci medicinile imprumutate d'in apotecele altoru staturi, inca nu potú vindecá și restabili constitutiunea lui Pist'a; că tóte planurile stapaniloru nostri a-cusi a să se transfórme intr'unu grósnicu, dér' grandiosu — futsch; și in fine, pentru că sciu d'in fonte siguru, că și Dta traiesci bine cu domnii, și adese dai svaturi bune stapaniloru nostri, — și pentru că și eu, ca o buna și credintósa sluga, și adevératu patriotu și cive unгурescu de falca romanésca, să potú implini o sacra detorintia patriotica, — vinu a te rogá, ca să prii-mesci și de la mine unu bunu svatu, care a-poi să-lu comunici cu stapanii nostri, cari de siguru lu-voru potè mantú tóte.

— Asié déra:

Pentru ca Ungari'a să se poată mântui de pre-pastă ce o aștepta, se dă ministrului de financie următoriiu svatu :

1.) Damele, cari voru portă vestminte lungi cu cōde (schlep), dupa cum va fi cōd'a de lungă, să solvēsca portia, de la 10—20 fl. v. a. la anu.

2.) Damele, cari voru portă tipice (gete, tipele) scurte și cu calcăie înalte, asemenea și cele cari se voru stringe și tescuiescă cu midere, să solvēsca portia, de la 5—10 fl. v. a. la anu.

3.) Damele, cari voru fi fumătorie, să solvēsca portia, de la 5—10 fl. v. a. la anu.

4.) Damele, cari voru avē voia a tiend a fore de barbatiu loru încă și vr'o cāti va cavaleri, să solvēsca portia, de la 5—10 fl. v. a. la anu.

5.) Damele, cari se voru albi, roși și ticionă, să solvēsca portia, de la 5—10 fl. v. a.

6.) Damele, cari voru avē voia să se emancipeze, de la 10—100 fl. v. a.

7.) Preotii, cari voru avē voia ca să tiena gazdōie; ér' canonicii și protopopii, nepōte — să solvēsca portia, de la 20—100 fl. v. a.

Aceste portii desiguru voru aduce statului, în fiecare anu, celu pucinu 50 de miliōne, și astu-feliu tiē-r'a va pōtē scapā de perire.

În nedesde, că Dia, cinstite stapanē, nu vei pregetā a tramite guvernului ungurescu acestu svatu spre primire,

remane cu plecatōine
alu cinstiei tale credincioșă calfa
Pacal'a.

Să audimu.

În unele urechi mici intra pucina dreptate; ér' în unele urechi mari, prē multe nebunii.

Celu ce se seuita de sine intru atāt'a, încātu cutēza să întrebe vr'o femeia, că ee vērsta are devine celu mai uritōosu naintea femeiloru.

Democratu fiindu întrebatu, că ce este dinsulu? a respunsu, că scie ride; întrebatu fiindu pentru ce ride? a respunsu că: scie fōrte multe.

Gur'a unorū femeii adese este mai stricatiōșă, decâtu grindin'a.

Totu omulu de a-colo si-aduna invetiatura, de unde o afla.

Ce este adi mai usioru, decâtu a face detorii, — pe cont'a poporului.

Unu carturariu mare dice, că: totu reulu ce ne facu femeile, vine de la noi; și totu binele ne vine de la ele.

Să dice că pap'a Silvestru a vorbitu cu paserile. Ore paserile sciutu-au vorbi cu Silvestru; ori Silvestru au sciutu ciripi cu paserile?

Celu invetiatu cunōsce pre celu neinvetiatu, pentrucă mai nainte și elu a fostu neinvetiatu; dér neinvetiatulu nu cunōsce pre invetiaturu, pentru că elu n'a fostu atare neci odata.

Unii tienu și credu, că fiulu mortu a lui Eleazar, a vorbitu cu Stulu Augustinu.

Cei imbuibati facu pecate, și cei nevinovati se pedepsescu.

Traditi'a spune, că sierpele, care a instelatu pe Ev'a, a avutu chipu de omu.

Avarulu, sgircitulu, nu e domnulu, ci servulu avutiei sale.

Socrate a disu: Teme-te de dragostea femeiei mai multu, de cātu de ur'a unui barbatu.

Claudfu Pulher a moritu de ciuda, pentru-că gainele lui nu au voitu a iesi d'in coteti candu le-a chiamatu elu.

Adi aurulu și argintulu amagescu mai iute pre unele femei, decâtu vōrbele dulci.

Despre Adamu se dice, că n'a avutu buricu; ér' despre Eremia, că n'a avutu orologiu în casa.

Unu invetiatu dice, că acei'a cari vorbescu bine despre femei, nu le cunoscū destulu; ér' cei cari vorbescu reu de ele, nu le cunoscū neci de cumu.

Canele pōrta dreptatea în limba; ér' umilirea în cōda.

Pradeulu vede inceputulu; dér' nu vede finitulu. —

ANECDOTE.

Unu țiganu s'a culcatu la umbr'a unei cruci mari, și dupa ce a adormitu, crucea fiindu slabă, tocmai atunci s'a rumpu și a caditū pe țiganu, de l'a totu sdrobotu, candu dormiā mai bine. Sdrobotindu-lu crucea reu, purdeii au poftitu preotu la dinsulu, ca să-lu cuminece cu de graba. Dandu preotulu crucea cea mica țiganului să-o sarute, țiganulu dișe:

— Lasa, parinte, că și acēst'a, deca va crește mare, va face cu țiganii ca și ceea ce vru să me omōre. —

— Într'o sēra, erā cam rece, mai multi deputati d'in partea guvernului se preumblau pe strada îmbracati cam subtire. Ministrulu de fin. care îi acompaniā, le faci observatiune pentru acēsta neglijentia.

— Dēr' de unde atāt'a solicitudine pentru sanetatea nōștra? isi permise a întrebā unulu.

— Ei, vedeti, e recela stravena, manē stati în patu și cestiunea de la ordinea dilei cade.

NECROLOGU.

Damele romane d'in F. cu inimelē frante de dorere anucia incetarea d'in viētia, a scumpei loru **bab'a Icani'a**. Dins'a in decursulu mai multoru ani, a mangaiatu pre multe d'in ele cu *cartile* sale de jocu, d'in care bine scia a profeti tōte. Ea a fost o adeverata prorocitoria, cā-ci scia a-si castigā iubirea toturoru, in cātu nu a fost di lasata de Dieu, sà nu fia fost 4—5 dame la dins'a, (se 'ntielege de sine pentru ca sà li deie in carti de norocu.) Dér' desi cartile ei de multe ori aretau altecum decātu ce spunea ea, totusi dins'a scia sà mangaie si sà faca rabdatōre pre cele, cari astep-tau noroculu de la dins'a.

Dēca dins'a nu avea unu astu-feliu de daru; ér' damele d'in F. o astu-feliu de ambitiune; atunci multe fete s'ar fi maritatu de multu, si pōte acuma ar fi cu feciele sbarcite si pōte nefericite.

Ea totu-de-un'a dicea: „Liniscesce-te, cocōna draga, cā amantulu D-tale éta-lu sub craiti'a de ro-siu, — vine; inse postesce mercuria si vinerea, si implinindu aceste, de-abuna sēm'a te vā cere,* s. c. l.

Deci sà dicemu cu toti si tōte, cā tierin'a babei Icani'a sà fia usiōra, si memoriā ei binecuventata!

Totu-de-odata rogāmu pe tōte acele dame, care dōra se pricepu la studiulu si maiestri'a susu amin-titei babe, ca de cum-va voiescu asi asigurā unu venitoriu siguru, sà se mute in F. unde potu contā la unu venitu de 4—5 fl. v. a. pe fia-care di, de la celu pucinu 60 — 80 de fete numai romane.

TAND'A si MAND'A.

T. In urm'a urmeloru si fratii Satu-mareni in-cepu a dā semne de viētia, si a mai face si ei ce-va de dai Dōmne.

M. Ce? Dōra.

T. Ei, nu grabi cu urd'a 'n Turd'a, astēpta sà-ti spunu

M. Sum curiosu!

T. D'a-poi acea, cā in fine totusi se aflara si intre ei vr'o cāti-va romani inteligenti, cari sà resuscite ideia de a infiintā unu gimnasiu romanescu atātu de doritu si in partile acele.

M. Domnedieu sà li ajute si nu lese, ca acestu nou focu, sà fia era numai de paie!

T. Gut moring, er bruter, Manda!

M. Ce draci? . . . Tu o rupi si pe nemtia? Unde mam'a padurei ai facutu astē mare progresu?

T. Hia! io fost ser wait, linga capet la lume — d'in-colo de Schela, nicht de parte von Secusiciu aus Banat.

M. O! bata-te imblaciu, da ce-ai cautatu si ce ai vediu-tu pe a-colo?

T. Multe, si a-nume: am vediatu cum jupanulu *Siebu*, vestitulu jude comunalu d'in Secusiciu, cortesulu si credintiōsa sluga a domniloru, cu ocaziunea santirei graneloru, a pre-tinsu de la preoti si de la intregu pōporulu, ca sà mērga cu toti la spatiru si pana la granele lui, (cari se afla intr'o de-partare de 2 ore de la satu.) Fiindu cā inse santii parinti au refusat acēst'a pretensia absurda, voinicosulu jude — uitandu totu respectulu ce detoresce. fiesce-care crestinu la asemene ocaziuni, — a inceputu cu svedi si cu scandale, punandu-se intr'o positura de pasia, a-poi „*neboi se popo*“ porunci plaiasi-loru, bocteriloru, chisbiraiēloru, gorniciloru, vacariloru, ciurda-riloru si toturoru de sub poterea lui, ca sà ne duēa pre toti cu poterea la granele lui, ca sà le santinu.

M. Si-a-poi?

T. Si-a-poi. acuma coconulu e datu pe man'a legii, unde abuna sēma lu-voru invetiā la cinste, si cu o cale lu-voru mai intrebā si despre banii biserecei. . . . si alte mul-te canii.

M. Ei bine, d'a-poi atunci cine va secerā granele cele santite?

T. Vomu vedē.

M. Si v'omu audī, cā ne va spunē de siguru némtiulu d'in Schel'a.

T. In stiōda lume mai traimu, frate Mand'o!

M. Cum asiē?

T. D'a-poi asiē, cā betranii, cei incaruntiti in luptele natiunali se-plangu, cā tenerimea de adi nu face mai nemicu; ér' tenerimea se mira cum de eroii de odeniōra nu li mai dau esemple bune, cum de aceia s'au inoiatu asiē de tare si cā cum de adi nu li dau neci unu terenu, ca sà pōta face si ei ce-va s. c. l.

M. Mi se pare cā: *pre cum e mam'a, asiē-e si fēt'a; si cā draculu dice porumbea, si-e mai négra decātu ea!*

TRÉNC'A si FLÉNC'A.

T. O! Dōmne, superata-su, soro draga, dē nu sciu ce sà me mai facu.

F. Pentru ce, dōra te-ai svaditu cu barbatalu?

T. Cam asiē, Dieu, si-a-poi necasulu celu mai mare e: cā domnii cei cari facu legile, era au amana-tu pertractarea pro. de lege relativu la casato-riele civile, si-astu-feliu sum constrinsa de voia fore voia a remanē la barbatu pana se va introduce casatori'a civila.

F. D'a-poi mangaie-te, soro, cā va veni acusi si tempulu acel'a, candu a-poi ne vomu potē resbu-nā a supra barbatiloru nostri pentru tōte cele de pana a-cuma si atunci nu li vomu permite, ca sà vēdia-tōte ca acuma, numai cea ce vomu voi noi.

D'in casu a serbatoriloru catolice Nr. pre-sinte a intardiātu cu doue dile. G. S.